

νοι ποὺ ἔρθανε στὸν δωδέκατον αἰῶνα ἀπὸ τὴν Θήβα γιὰ νὰ φέρουσιν στὸν τόπον τοῦτο βιομηχανία καὶ ἐμπόρια. Τὴ βιομηχανία μάλιστα τοῦ μεταξιοῦ, ποὺ δουλεύανε τόσο τεχνικὰ, ποὺ βάφανε τόσο ἁρμονικὰ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Θήβας, ποὺ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου πολλές φορές ἀπὸ καὶ κῆσαν τὴν προμήθειάς τους. Καὶ ἦσαν τόσο ὁμορφα τὰ χερᾶκια ποὺ δουλεύανε τὸ μεταξί, ποὺ ὁ Γάλλος ταξιδιώτης Μανέζ ποὺ πισκέφτηκε τὴ Θήβα στοὺς περασμένους χρόνους λέγει μιλῶντάς γιὰ τὴν Ἑβραϊκήν, τὴν Θηβαίαν, ὅτι δὲν εἶδε ποθενὰ τοῦ κόσμου τέτιες καλλονές!

Ἔχω διαβάσῃ μιὰ φορά, πῶς τὸ πρῶτον κείμενον σὲ Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα ποὺ ὑπάρχει εἶναι μιὰ μετάφρασις τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰωνᾶ ποὺ βρίσκεται τώρα στὴ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ὁξφόρδ, καμωμένη γιὰ τοὺς Ἑβραίους τῆς Κερκύρας.

Γιατί οἱ Ἑβραῖοι—ποὺ στοὺς περασμένους αἰῶνες ἦσαν σὲ μέγα μέρος Ἑλληνόφωνοι, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς—μὲ τὸ πρακτικὸ μυαλὸν τοὺς γράφανε πάντα τὴ δημοτικὴν ὅσες φορές γυρεύανε πρακτικὰ σκοποὺς, ἀγκαλὰ μὲς ἔδωσαν καὶ καλοὺς συγγραφίαντες στὴν κλασσικὴν στὸν καιρὸν ποὺ ὁ Ἑλληνισμὸς εἶχε ὑποτάξῃ κατὰ τοῦ μαγικὸν τοῦ σκῆπτρου τὴν Οἰκουμένη ὅλη!

Ἀλλὰ βέβαια, τὸν κόσμον τὸν κατέχτησε μὲ τὴν δημοτικὴν τὴν τότε ὁ Παῦλος ὁ ἀπὸ Ταρσοῦ, καὶ ὅχι μὲ τὴν καθαρὴν, μὲ τὴν ἀττικίζουσα τοῦ Ἰώσηπου ἢ τοῦ Φίλωνος!

Συγγνώμῃ γιὰ τὴ μακρυνὴν τὴν παρένθεσιν τὴ φιλολογικὴν ἂν καὶ δὲ μοῦ φαίνεται ὅπως διόλου ἀταίριαστος τὸν χώρον τοῦτον ποὺ σὲ λίγο θὰ φανοῦν μπροστάς σας τόσες Μοῦσες καὶ τόσοι Ἀπόλλωνες.

Καὶ μπαίνω στὸ θέμα μου ἀφίνοντας ἱστορίαν καὶ ποίησιν· ἀγκαλὰ καὶ δὲν στεροῦνται ποίησιν τὰ δύο ἔργα γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται ἡ παράστασις ὑψηλὴ ποίησις τῆς αἰσθητικῆς ἢ μουσικῆς, τῆς καρδιᾶς ποίησις ἢ φιλάνθρωπια. Γιὰ τὸν ὠδικὸν τὸν Σύλλογον, γιὰ μουσικὴν, λίγα ἔχω νὰ πῶ σὲ Κερκυραϊκὴν συντυχίαν. Ὡς Κερκυραῖοι, ὡς ὁμόφυλοι τοῦ Μενδελσῶνα, τοῦ Μαγέρβερ καὶ χίλιων ἄλλων, γνωρίζετε τὸ δρόμον. Καὶ εἶμαι βέβαιος, ἀγαπητοὶ φίλοι τοῦ ὠδικοῦ, ὅτι ἂν ἡ κοινωνία μας ἤθελε δώσῃ καὶ σὲ σὰς ὑποστήριξιν καὶ ἐνθάρρυνσιν, μὲ τὸ φυσικὸν τάλαντον ποὺ σὰς εἶρνει πρὸς τὴν μουσικὴν, θὰ μπορούσατε νὰ φανῆτε πρὸς ὠφέλιμον τὴν Κερκυραϊκὴν τέχνην.

Πηδᾶω στὸ «Εὐεργετικὸν Ταμεῖον» ποὺ ἔχει ἰδρῦσιν, εἶναι τώρα ἐξ ἡ χρόνιαν, τὸ Σχολικὸν Συστάτιον γιὰ τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα τῆς συνοικίας. Παραδειχτήκαμε καὶ μεῖς—ὕστερα ἀπὸ τόσους ἄλλους στὰ πολιτισμένα κράτη—πῶς τὸ ἔργο τῆς Παιδείας δὲ γινότανε σωστό. Ὅτι ὑποχρεώνοντας φτωχοὺς γονεῖς νὰ στέλνουν τὰ παιδιὰ τους στὸ Σχολεῖον, χρωστούσαμε κιόλας νὰ τοὺς δώσουμε τὴν τροφὴν τῆς ἡμέρας, ποὺ οἱ ἴδιοι στεροῦνται, λογαριάζοντας ὅτι ἄδεια κοιλιὰ ἀπὸ γράμματα δὲν πιάνει. Ἐπειτα, σύμφωνα μὲν τὴν ἐπιστήμην, ἡ ἐργασία τοῦ μυαλοῦ ξοδεύει φῶσφορον καὶ ἄλλα συστατικὰ σπουδαῖα καὶ χρειάζομενα στὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Ἐχομε λοιπὸν τὸ δικαίωμα, σκεφτήκαμε, νὰ πάρουμε τὰ τρυφερά τὰ πλάσματα γερά καὶ καλά ἀπὸ τὰ σπῖτια τους, καὶ μὲ τὴν πρόφασιν νὰ τοὺς μορφώσουμε τὸ πνεῦμα, νὰ τοὺς ἀδυνατίσουμε τὸ σῶμα ποὺ ἀπὸ ἄλλη μεριὰ χρειάζεται νὰ εἶναι δυνατόν καὶ πλείον γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τὴν πνευματικὴν;

Σαυτὴς τὴς σκέψεως ποὺ εἶχαν σχέσιν μὲ τὴν θέλησίν μας νὰ δώσουμε σωστὴν διατύπωσιν καὶ ὀντότητα στὸ ἔργο τῆς Ἀγωγῆς, ἐταίριαζαν καὶ ἄλλες ἠθικοκοινωνικῆς λογῆς. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶναι

προβλεπτικός καὶ ἀφοῦ κάνει παιδιὰ πρέπει νὰ φροντίσῃ νὰ τὰ θρέψῃ, λείπει ἡ ἀπλή λογικὴ κεινῶν ποὺ ἀπὸ ἀκαματωσιὰ ἢ ἀπὸ φυσικὸν ἐγωισμὸν ἀδιαφορᾷ γιὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς κοινωνίας. Ἀλλ' εἶναι ἀλήθεια, ποὺ τοῦ φτωχοῦ λείπει πάντα ἡ ἐργασία γιὰτὶ δὲ θέλει νὰ δουλέψῃ καὶ ὅτι ἂν δὲν εἶναι προβλεπτικός, φταίει πάντα ὁ ἴδιος καὶ ὅχι ἡ ἐλαττωματικὴ ἀνατροφή ποὺ τοῦ δίνουμε, πολλὴ ὀρθογραφία καὶ λίγες κοινωνικῆς γνώσεις. Ὑστερα, τί φταίνει τὰθῶα τὰ πλάσματα, ἀνίκανα ἀκόμα γιὰ ἐργασία, γιὰ σκέψιν; Δὲ χρωστᾷνε σαυτὰ ἀπὸ ἀληθινὴν φιλάνθρωπια, ποὺ στηρίζεται στὸ κοινωνικὸ συμφέρον, λίγο ψωμί, ἕνα χαμόγελον ποὺ νὰ τὰ συντροφίσουν στὰ πρῶτα βήματα τῆς ζωῆς μὲ καλύτερες διαθέσεις, μὲ λίγη αἰσιοδοξίαν; Ἀπὸ ἄλλη μεριά, κάθε παιδί καλὰ τρεφόμενον (ἂν μάλιστα τὸ Σχολεῖον εἶναι καλὰ ἀερισμένο καὶ διδασκῶν τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ὑγιεινὴν μαζὶ μὲ τὰν ὠμαλὰ ρήματα) εἶναι ἕνας λιγότερος ὑπότροφος γιὰ τὸ Νοσοκομεῖον καὶ τὴν Φυλακὴν, ἕνα θῦμα λιγότερον γιὰ τὴν Φτίσιν καὶ τὸ Κακούργημα.

Ἔτσι, κυρίες μου καὶ κύριοι, τὸ Σχολικὸν Συστάτιον, καταντάει νὰ εἶναι ἔργο κοινωνικῆς προφύλαξης, οἰκονομίας καὶ συμφιλίωσης, ἔργο κοινωνικοῦ συμφέρου.

Στὸ μεγάλο οἰκοδόμημα ποὺ Ἐπιστήμη καὶ ἀληθινὴ Παιδαγωγικὴ ἐτοιμάζουν γιὰ τὴν ἀναγέννησίν τους, προσπαθήσαμε καὶ μεῖς μὲ τὸ «Εὐεργετικὸν Ταμεῖον»—ποὺ δίνει καὶ φορεσιὰς καὶ βιβλία, σὰν ἔχει—νὰ δώσουμε μιὰ μικρὴ σπρωξιὰ, νὰ προσθέσουμε ἕνα μικρὸ λιθάρι πρὸς φτιάσιμο αὐτοῦ τῆς Νέας Πολιτείας τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας καὶ συμφιλίωσης.

Εἶπα παραπάνω ὅτι ἀκολουθήσαμε τὸ παράδειγμα ἄλλων· βέβαια· ἀλλὰ δὲν ἀντιγράψαμε ἀπλᾶ· εἰδείκαμε καὶ δική μας πρωτοβουλία. Γιὰ μᾶς τὸ ζήτημα ὅτι τὸ Συστάτιον πρέπει νὰ δίνεται ζεστό, μαγειρεμένο, εἶναι λυμένο· εἶναι λυμένο γιὰ μᾶς καὶ ἀπὸ τὴν ὅψιν τὴν οἰκονομικὴν, ὅτι τὸ ζεστό τὸ Συστάτιον δὲν στοιχίζει πλείοντε ἀπὸ τὸ ψωμί καὶ προσφάγι ποὺ δίνουν στὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἑβρώπης γιὰ οἰκονομίαν. Βλέπετε ὅτι ἔχομε τὴν ἰδέαν μας ποὺ εἶμασθα ἐτοιμοὶ νὰ διαφεντέψουμε καθὼς ἔκαμε τοῦτο—εἶναι τρεῖς χρόνια—ὁ πρόεδρος μας (*) στὸ Παιδιατρικὸν Συνέδριον τῆς Φιρέντζας. Ἐχομε ἀκόμη τὴν γνώμην—καὶ τὴν δείχνουμε στὴν πράξιν—ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μπορεῖ νὰ ἰδρῇ τὰ Συστάτια τὰ Σχολικὰ ἐκεῖ ποὺ δὲ φτάνουν ἀκόμα τὰ μέσα τῶν Δήμων. Καὶ τοῦτο λέγοντας, χρωστῶ νὰ φχαριστήσω τὸν προεδρικὸν δῆμαρχόν μας κ. Κόλλαν, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συστατίου ποὺ καὶ ὡς ἰδιώτης καὶ ὡς ἄρχοντας τοῦ Δήμου, εἰδείξε πάντα γιὰ τὸ «Εὐεργετικὸν Ταμεῖον» μεγάλο διαφέρον.

Τώρα, κυρίες μου καὶ κύριοι, γνωρίζετε τὸ σκοπὸν μας. Ἐξαρτᾷται ἀπὸ σὰς λοιπόν, νὰ λάβῃ μεγαλύτερη ἐχτασιν γιὰ νὰ δώσῃ καλύτερους καρπούς.

Δυὸ λόγια ἀκόμα προτοῦ σὰς ἀφήσω, γιὰ τὴν ἰδέαν τὴν νῆς ποὺ σὰς εἶπα παραπάνω ὅτι εὐεργετικὰ φεῖνε ἀνάμεσόν μας. Ἐχομε σὲ μελέτη μιὰ ἀπὸ τὰ θεμέλια ἀλλαγῆς στὸ σύστημα τῆς Ἀγαθοεργίας. Σκοπεύουμε νὰ γλυτώσουμε τὴν συνοικίαν ἀπὸ τὴν λυπητερὴν καὶ πολλὰς φορές ἐνοχλητικὴν ὅψιν τῶν ζητιάνων· νὰ δώσουμε τὴν βοήθειαν σὲ εἶδος σὲ φαγητό, ἀσπρόρουχα, καθάρια κατοικία· ἔχοντας πάντα στὸ νοῦ ἐκεῖνον ποὺ εἶπα στὴν ἀρχὴ τοῦ λόγου μου, θὰ δείξουμε στὸ λαὸν μὲ κατὰλληλὴν διδασκαλίαν πρῶτα, μὲ τὴν πράξιν ἔπειτα, πόση ἀξιοπρέ-

* Ὁ γιαντὴς Ι. Μπατίνος.

πεια περιέχον οἱ ἰδέες τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς ἀλληλοβοήθειας, καὶ πόσης καλοπείρας, ἀνακούφισης στὴν ἀνάγκην καὶ στὰ γεράματα αὐτὴς γίνονται πηγὴς στὰ πολιτισμένα μέρη. Ἐνῶ ἡ ἐλεημοσύνη, ποὺ ξαρτᾷται ἀπὸ τὴν ἰδιοτροπία τῶν ἄλλων δὲ φέρνει σωστὴν βοήθειαν ἀλλὰ προσωρινὴν καὶ ὅχι πάντα, φέρνει μικρὸ ἀνασασμὸν καὶ πολλὴν καταφρόνιαν.

Τὸ νέο πνεῦμα ποὺ τριγύρω μας φυτᾷει ὡς τὸ χαιρετίζουμε χαρούμενα καὶ μὲ πίστη. Ἀς γεμίσῃ τὴν ψυχὴν μας, τὴν καρδίαν μας ἀληθινὴ ἀγάπη γιὰ τὸν γείτονα, ὅχι μὲ τὴν ἀγάπην ποὺ ἔρχεται ὑποκριτικὰ σὲ βοήθειαν σὲ κείνον ποὺ ἔπεσε μπροστά μας, ἀλλὰ μ' ἐκείνην ποὺ συμβουλεύει, ποὺ προλαβαίνει τὴν ἀρρώστια, τὴν ἀπελπισίαν, τὸ κακόν. Μὲ τὴν ἀγάπην ποὺ ὀνειρεύεται μιὰ ἁρμονία εὐτυχίας, καλοπείρας, γιὰ ὅλα τὰ πλάσματα, ποὺ μοιάζει μὲ τὴν ἀνοιξὴ τὴν αἰώνιαν τῆς Ἑλληνικῆς χώρας, ποὺ μᾶς καλεῖ στὴν ἀγκάλαν τῆς προπάντων σαυτὴν τὴν ἐποχὴν, ποὺ μὲ τὴν πρασινάδα, μὲ τὸ ἄρωμα τῶν λουλουδιῶν, μὲ τὰ γελαστὰ βασιλέμματα στὴν ἁρμονικὴν γραμμὴν τῶν βουνῶν τῆς ποὺ γλυκὰ ὑψοῦνται στὸν καθάριον ὀρίζοντα, ἐμπνέει καὶ στὴν ψυχὴν ἀκόμα τοῦ σκεπτικοῦ τόσον ὑψηλὰ ἰδανικὰ, τόσες τρυφερὰς ἀγάπας.

Μ. ΣΑΓΓΗΝΗΣ

ΚΡΗΤΗ

Στὸν Κ. Μάνο.

Τούρκου ἐδῶ πόδι δὲ ζυγώνει,
γιατὶ τοῦ ντουφεκιᾶς ἡ ἀντάρρα;
Ἄχ ἀδερφὸ ἀδερφὸς σκοτώνει...
ὦ τί κατάρρα!

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Ὁ μπάρμπα Γιάννης μὲ τὸ μικρὸν καροτσάκι του φτάνει στὸν καταρμένον ἀνήφορον τῆς γειτονίας του. Τὸ γαϊδουράκι του ποὺ εἶναι ζιμένον στὸν καρότον, τραβάει, βάνει τὰ δυνατὰ του, μὰ ποὺ νὰ τὸνε βγάλῃ τὸν ἀνήφορον. Οἱ ρόδες κυλοῦν περισσότερο πρὸς τὰ πίσω καὶ ὁ μπάρμπα-Γιάννης ἀπολαύσας καὶ πᾶν πᾶν νὰ φωνάξῃ καὶ νὰ χτυπᾷ τὸ ζῶν του. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν περῶντας κείθεν ἕνα παλληκάρι τὸν εἶδε καὶ τὸνε λυπήθηκε· κ' εἶται ἄρχιτε νὰ σπρώχνῃ ἀπὸ πίσω τὴν ρόδην, ἐνῶ ὁ μπάρμπα Γιάννης τραβοῦσε τὸν χαλινάρι καὶ φώναζε, δίνοντας κουράγιον στὸ ζῶν του. Σὲ κομμάτι τὸν καρότον εἶχεν ἀνεβῇ τὸν ἀνήφορον. Κι ὁ μπάρμπα-Γιάννης λέει στὸ καλὸν παλληκάρι:

— Ἀμ πάντα, παιδί μου, τῶλεγα γὰρ πῶς τίτιον ἀνήφορον δὲ μπορεῖ ποτὶς νὰ τὸνε βγάλῃ ἕνα μονάχα γαϊδούρι.

Ἡ κυρία. — Κώστα, Κώστα! δυστυχῆ! ἔρχεται ἡ κυρούλα μου!

Ὁ κύριος. — Ὁ σφοδρὰ μας! κ' εἶναι ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ, πῶς νὰ τὴν καταφέρουμε νὰ φύγῃ;

Ἡ κυρία. — Μὰ σκέψου τίποτα, νὰ γλυτώσουμε ἀπ' αὐτὴν τὴν θαλασσοφουρτούναν.

Ὁ κύριος. — Σῶπα· τῶρηκα.

Μπαίνει ἡ κυρούλα. Τάχα πημένα τῆς ἀγγόνια τρέχουν καὶ τὴν ἀγκαλιάζουνε γελαστὰ καὶ μὲ λαχτάρα.

Ἡ κυρούλα (φιλώντας τους). — Καλὰ μου παιδιὰ.

Ὁ κύριος. — Ὁ, κυρούλα, τί κρέμα. Ἡρθε ἀπόψε ποὺ ἔτυχε νὰχομε δωδινὸν κ' ἐστὶνὰ δὲ σ' ἀρέσει καθόλου.

Ἀν ἐρχόσουν μεθαύριο ποὺ δάχομε μπουττι, τί καλὰ!

Ἡ κυρούλα. — Δὲν πειράζει, παιδιὰ μου· κάθουμαι μαζὶ σας ἴσαμε μεθαύριο.

Ὁ κύριος κ' ἡ κυρία (μαζί). — Well!!